

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11192

MAYN KINDS BRIV

Yehoshua Lender

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יהושע לענדער / מײן קינדס בריוו

1961

פאריז

יהושע לענדער

אױנבונד, שער-בלאט,
צױכענונגען פֿון בען

דאָס בוך איז אַרויסגעגעבן מיט
דער מױטהילף פֿון דער ראַדאָמער
לאַנדסמאַנשאַפט אין פֿאַרײַז.

פֿאַרענדיקט צו דרוקן אין אקטאָבער 1961 אין דער
דרוקערייַ וואַג, 176 קעיִ דע זשעמאַפּ, פֿאַרײַז

I. LENDER — MAYN KINDS BRIV
LA LETTRE DE MA FILLE (POÈMES)
T O U S D R O I T S R É S E R V É S
C O P Y R I G H T B Y I . L E N D E R , P A R I S
I M P R I M E R I E V O G U E
176, QUAI DE JEMMAPES, PARIS 10°

דעם ליכטיקן אָנרענק פון מיין
פּרוי מרים-דאָברע, מיין מעכטערל
חיהלע, ביידע אומגעקומען אין
אויגוסט 1942 אין אוישוויץ ;

מינע שוועסטער : אמתר, תוה,
חיה-שרה ; מינע ברידער : יוסף,
מאיר-שמואל, הירש-מרדכי ; מינע
שוואַגערס : מענדל, אברהם, יעקב ;
אומגעקומען מיטן זעלבן טויט ווי
די דרייסיק טויזנט יידן פון מיין
טייערער היימשטאַט ראַדאָם.

חיהלע לענדער

יולי 1930 ראדאָם — אויגוסט 1942 אוישוויץ

ד עם 12-טן מאי פון יאר 1942, אין זונפארגאנג, האב איך צום לעצטן מאל געזען מיין פרוי און קינד. זייערע פנימער זענען געווען געל, גרין און רויט. זיי האבן געהאט דעם קאליר פון רעגן-בויגן.

מיר איז מערערע מאל געלונגען אדורכצוגיין די דעמאר-קאציע-ליניע צווישן די ביידע זאנעס אין פראנקרייך. מיין פרוי און קינד האט די דייטשע גרענעצוואך צוגענומען...

כ'בין פיל מאל געווען אין די הענט פון תליון. אבער כ'האב בשום אופן נישט געוואלט אונטערשרייבן דעם טויטאורטייל. כ'האב נישט געוואלט רעזיגנירן פונעם לעבן, זיך אלע מאל געראנגלט מיטן גורל. דאס לעבן האט מיך אלע מאל גערופן, כ'זאל זיך אנטקעגנשטעלן דעם טויט. דער ווילן צום לעבן איז געווען אזוי שטארק. הגם אזוי פיל אנדערע, וואס האבן אויך געהאט דעם ווילן צו לעבן, האבן נישט דערלעבט...

אויב מיר איז געלונגען צו אנטלויפן פון תלינס הענט, האב איך אבער נישט געקאנט אנטלויפן פון די קאשמארן-יאָרן, פון שוידערלעכן יידישן סך-הכל. בעת מיינע אַרומוואַגלענישן איבער פראַנקרייכס ערד, איבער זיינע פעלדער און וועלדער שטעט און דערפער, האט זיך תמיד געריסן דער שווערער זיפץ פון מיין געמיט.

כ'האָב נישט געהאַט פאַר וועמען אַראָפּצורעדן זיך פון האַרצן. די פּויערים האָבן נישט קלאָר פאַרשטאַנען, וואָס דער ייד שטעלט פאַר. אַ טייל האָבן אָפּילו מורא געהאַט אים אַרייַן צולאָזן. מען האָט געדאַרפט האָבן אַ רעקאָמענדאַציע פון אַ פּראַנצויזישן באַקאַנטן, כדי צו באַקומען אַרבעט.

נאָר אומעטום זענען אין פּראַנקרייך געווען מענטשן, צו העלפן אַ פאַרפּאָלגטן. אַדאַנק זיי בין איך ניצול געוואָרן. און איך טראַכט תמיד מיט אַ טיפּער דאַנקבאַרקייט וועגן פּראַנצויזישן פּאָלק. אָבער וואָס ס'האַט זיך דעמאָלט געטון אין מיין נשמה, האָט קיינער נישט געקאַנט פאַרשטיין...

אַלץ איז געווען פרעמד. דער גורל פון מיין פרוי און קינד איז שוין געווען געחתמעט... דער גורל פון מיין היימשטאָט יידן אויך, צווישן זיי מיינע ברידער און שוועסטער און אַן אַ צאָל קינדערלעך זייערע.

אַלע וועגן זענען פאַר מיר געוואָרן גרויליק. כ'האָב אַפּט געמוזט בייטן דאָס אַרט. נאָר דער געוויין פון מיין קינד האָט זיך נישט געביטן. ער איז מיט מיר מיטגעגאַנגען. כ'האָב אים געהערט אויף אַלע וועגן. ער איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ער איז מיר תמיד געבליבן אין די אויערן און די טרערן אין מיינע אויגן. זיי האָבן ביי מיר געמאַנט, כ'זאָל פאַרשרייבן.

ווען כ'האָב געשריבן די ערשטע לידער, אין די יאָרן 1941—1944, האָב איך אָפּילו טראַכטן נישט געקאַנט, אַז זיי

— צוזאמען מיטן מחבר — וועלן נאך ווען נישט איז דער-
 זען די ליכטיקע שיין. כ'האב געשריבן, איבערגעשריבן, נישט
 געקאנט אַרויסברענגען אין פראָזע דאָס, וואָס מען קאָן אַרויס-
 ברענגען אין לידער. מיין קינדס טרערן האָבן פאַר מיר גע-
 שריבן, דורך אירע לויטערע טרערן און מיין ווייטיק בין איך
 געגאַנגען פון שורה צו שורה און האָב צונויפגעשטעלט דעם
 „נדן“, כאַטש איך ווייס, אַז דער „נדן“ פון מיין קינד איז צו
 קליין... כ'האָב די לידער געלייענט פאַר זיך אַליין און כ'האָב
 זיך אַלע מאָל געפרעגט, צי איז דער חשבון גענוג, איז דער
 אָפּצאָל גענוג? וויפל בין איך נאָך שולדיק? מיט וויפל בלוט
 דאַרף איך נאָך צאָלן?

די דאָזיקע פראַגע דריקט כסדר אויף מיין געמיט. און
 אפשר האָט דאָס אויך מיך באַווייגן אַרויסצוגעבן אַט די לי-
 דער, וואָס זענען אָנגעשריבן געוואָרן אין דער צייט פון דער
 דייטשישער הערשאַפט אין פראַנקרייך און אַ טייל לידער פון
 נאָך דער באַפרייאונג.

זאָל די דאָזיקע מצבה צווישן טאָוולען זיין אַ דענקמאָל פאַר
 אַלע מיינע נאָענטע, פאַר אַלע פון מיין היימשטאָט, פאַר אַלע
 פון מיין שטאָם. און די שווערסטע קללה אויף די רוצחים פון
 מיין אומגעבראַכטן פאָלק!

ד ע ר מ ח ב ר

מײן קינדס בריוו

דין נישט-פארענדיקטער בריוו ליגט אויף מיין קאָמאָד ;
פארבליבן איז אויף אים נאָך פון דין טרער אַ פלעק.
דאָס נישט-דערזאָגטע איז פאר מיר אויף שטענדיק אַ געכאָט
און כ'זוך אַרום דין נישט-פארענדיקט וואָרט אויף יעדן וועג.

דין בריוו איז הייליק מיר, ווי פאר אַ פרומען יידן קדושה ;
איך לייען אָפט אים און איך אָמעס זיין פארפום.
אָט דאָס איז מיר פארבליבן, קינד מינס, דין ירושה,
און איך טראָג און טראָג עם אומעטום מיט מיר אַרום.

דין אַש דער הייליקער ער פליט אַרום און זוכט זיין קבורה,
דין כתב דער הייליקער איז דין נשמה'ס איינציק אָרט ;
דו פירסט אַרום מיך בני דער האַנט פון שורה צו אַ שורה
ביז צום נישט-פארענדיקטן, צום נישט-דערזאָגטן וואָרט.

איך זע דיך, ווי דו פליסט אויף וועסע פליגל,
ווי דורך מיין פענצטער קוקסטו יעדע נאָכט אַרײן.
כ'האָב אויף דין בריוו אַרויפגעלייגט מיין האַרץ — אַ זיגל, —
און כ'פיר אים קיין ישראל איצט, כדי מקבר זיין...

פאַרײן, יולי 1948

אויף דער שיף „קדמה“

אויף דער שיף „קדמה“ איך שטיי און הער
א הוירא — א געזאנג פון שטאלץ און רום ;
אין הארצן ברענט מיין קינדס א טרער,
וואָס באַגלייט מיך אומעטום.

מיין קינדס טרער כ'האָב אויסגעשליפן
און שפיגל זיך תמיד אין דעם געוויין ;
איך טו זיך איבער ימען שיפן
און זוך די שפור פון מיין קינדס געביין.

איך שווים צום לאַנד פון די אבות און כ'שווער :
מיין היהלעס כתב אין א גוף צו פאָרוואַנדלען,
און פון איר הייליקער לעצטער טרער
פארפלאַנצן ראָזשינקעס מיט מאַנדלען.

צום אויסגעבענקטן לאַנד, צום הימל דעם בלאַען
זענען מיניע בליקן שטומערהייט געריכט,
און צו די פעלדער, וווּ אין אַוונט-שעהען
די זאָנגען טרוימען אין שקיעה-ליכט.

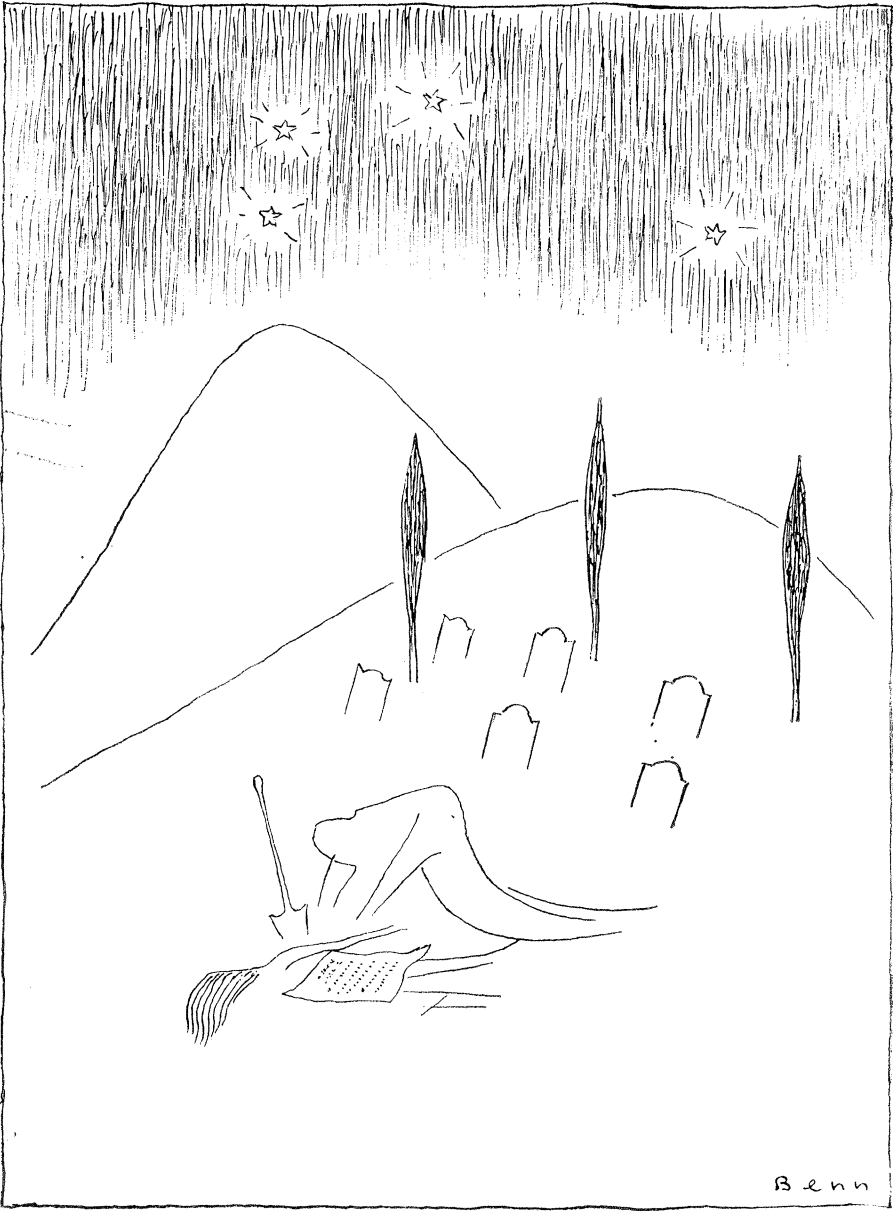
אויף דער שיף „קדמה“ מיט מיין קינדס אַ טרער,
וואָס לויכט אזוי ווי די זון פון מיין לעבן,
צום לאַנד פון די אבות שמרעכט הייס מיין באַגער,
די ערד זאָל איר ברכה מיר געבן.

מאי 1949

אויפן בית-עלמין פון קיבוץ מזרע

אויפן שטילן בית-עלמין פון מזרע
צווישן פרישע גבורים-קברים
אין לאַנד ישראל
האַב איך געגראָבן אַ קליינעם קבר
פאַרן לעצטן כתב פון מיין קינד.
כ'האַב דעם כתב אין אַ גוף פאַרוואַנדלט
און דער טאָג האָט אויסגעוויינט
מיין לעצטע טרער.
מיין האַרץ איז ווי מיין אויג
געוואָרן טרוקן.
טרוקן ווי אַ שטיין אין מדבר.
אַ וויי, מיין שטומער צער
פאַרקלעמט מיט יסורים שטומע.

אַרום די בערג פון נצרת
האַבן די אויפגייענדיקע שטערן
גענומען צימערן.
געווען זענען זיי ווי עדות,
וואָס מענהן שטומערהייט:
מיר האָבן אַלץ געזען — — —

Benn

כ'האָב מײן האַרץ געבעטן :
ברען מיר אויס אַ ליד,
ס'זאָל שנײדן שאַרפּער
פון אַלע שאַרפּסטע ווערטער.
זאָל מײן צער, מײן שטילער וויי
צערײסן מײן האַרץ אויף שטיקער.
מעג אַפילו יעדער אות
שפּריצן מיט בלוט.
מעג אויך מײן ווונד ווערן צערײסן...
ברען אויס, מײן האַרץ, דאָס ליד !

קיבוץ מזרע, מאי 1949

מיין קינדס פארטרעט

מיין קינדס פארטרעט
הענגט אין גאלד גערעמט
נישט ווייט פון מיין בעט.
עס קוקט אראפ פארשעמט.

ווען כ'קום אהיים שפעט,
אפטמאל אין מיטן נאכט,
קוקט אויף מיר דער פארטרעט,
קוקט אויף מיר פארטראכט.

מיט א בוך אין דער האנט
זי זיצט אויף א שטיינערנער באנק,
אויף איר קינדערשער ווע
פערלט א טרער נאך באנג.

איך גלעט אפט איר פארטרעט
און וויש אויס זאכט איר טרער;
און מיין תיהלע רעדט
זי רעדט — און איך, איך הער.

ס'פאלן פון איר מויל
די ווערטער שמיל ווי שפן,
און אלץ פארברענט אויף קויל
די גרויסע, גרויסע פפן.

איך וויין און ציטער בלויז,
ווען איר מויל מיר רעדט.
איר הארץ — א יונגע רויז —
לעבט אויף אין איר פארטרעט.

איך הער צו אירע מריט,
כ'זע איר נשמה קלאַר,
וואָס ליבלעך האָט געבליט
ווי אירע צוועלף יאָר.

פאריז, יולי 1945

מיין קינדס נדן

כ'האָב קיין מאָל נישט געטראַכט זיך אָפּצושמדין,
תמיד אָפּגעהיטן פון מיין אומה דאָס געכאַט ;
איצט גיב איך מיין דערמאָרדעט קינד אַ נדן,
לידער פון מיין האַרצוויי, אַ, מיין גאַט !

יעדער פּאָטער גיט אַ נדן דאָך זיין קינד,
וואָס-זשע, וואָס-זשע זאָל איך איצט אים געבן ?
בלוטיקט אין מיין האַרצן, וויי און ווינד,
אוי, אַזעלכן נדן צו דערלעבן...

קאָן איך פון די ליידן נישט אַנטרינען,
און אויב אַפילו יאָ, צי מעג מען עס ?
כ'האָב געפרוּווט און קאָן קיין ערגעץ נישט געפינען
קיין ברעקל רוי, קיין ברעקעלע פאַרגעס.

יאָגן מיך אַרום די וויסטע ווינטן,
וויינען מינע ווייטיקלעכע גלידער,
די לעצטע שיין פון אויג מינעם דעם בלינדן
לייג אַרײַן איך אין די לעצטע לידער.

ווער וועט וועלן, ווער וועט קאָנען דאָס פארשטיין,
אַז אין דעם נרן מײנע אָדערן פארכלומן,
איך הער נאָך אַלין מײן קינדס געשריי, געוויין
אין דער שעה — זעכציק מינוטן.

כ'האָב קיין מאָל נישט געמראַכט זיך אָפצושמדן,
מײן גלויבן קיין מאָל נישט געהאַלטן ווי אַ סוד ;
איצט גיב איך מײן דערמאָרדעט קינד אַ נרן,
לידער פון מײן האַרצוויי, אַ, מײן גאַט !

פאַרײ, יולי 1946

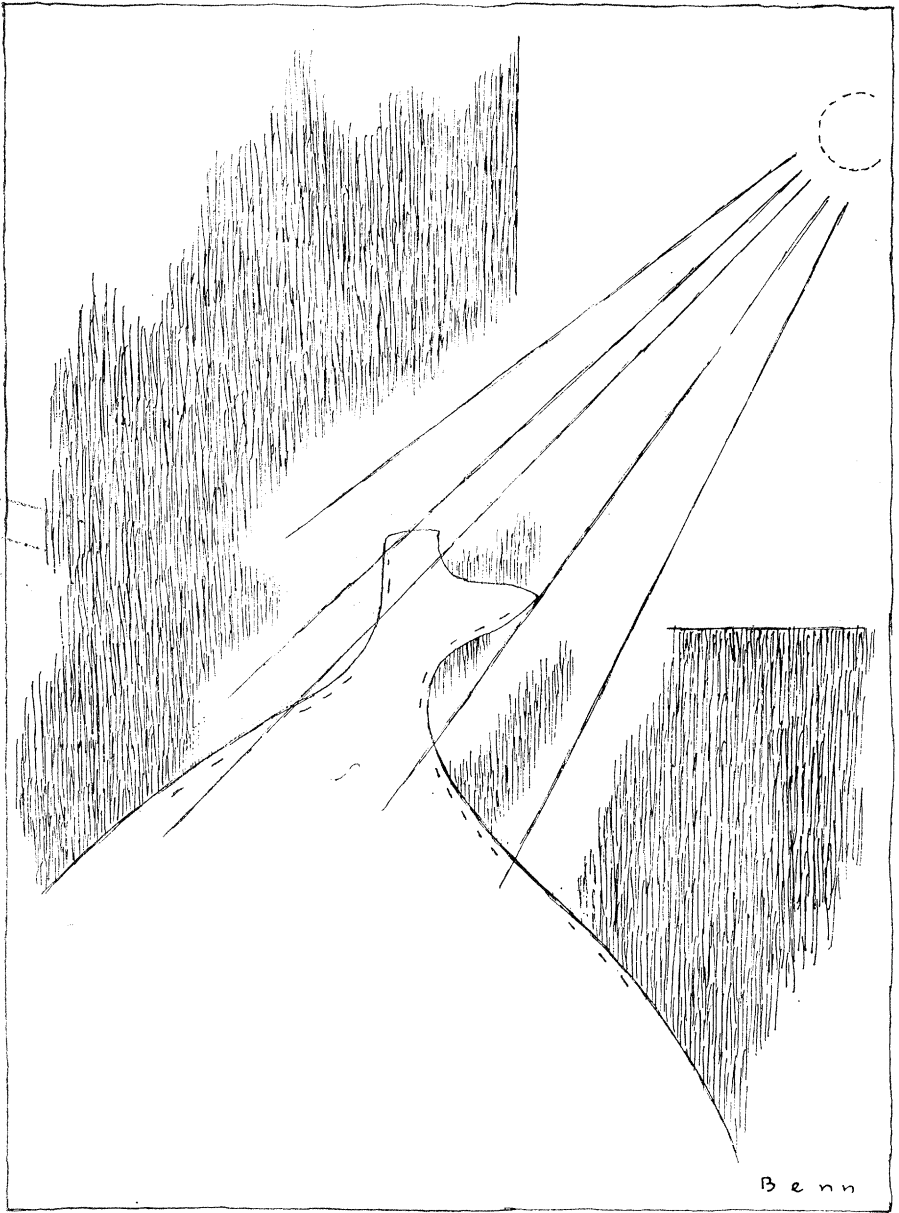
דאס פארשעמטע חופה-קלייד

געעפנט האָט דער טאָג היינט העל זיין טויער
און האָט מיך אויפגעוועקט צו צייט ;
איך האָב געציילט די יאָרן דינע אין מיין טרויער
און שטום געגלעט פיר מעטער וויסן זיך.

איך האָב געזען, ווי דיין נשמה איז געשמאָנען
אין אַ ווינקל ביי דער טיר פארשעמטערהייט ;
זי האָט נישט, בשום אופן נישט, פארשמאָנען,
פאָרוואָס זי וועט נישט טראָגן קיין מאָל נישט איר חופה-קלייד...

מיין קינד, וואָס האָסט געטרוימט אזוי דאָס קלייד צו טראָגן,
דיין מאַמע, זאָל דיך צו דער חופה פירן ביי דער האַנט,
איך הער דיך אין דער שטילקייט יאָמערן און זאָגן :
טאָ זאָל די וועלט באַגראָבן זיך פאר בושא און פאר שאַנד...

די יאָרן וועלן גיין, ביז איך וועל זיין פארשווינדן,
און אָפּט נאָך, וועל איך גלעטן אָט דעם וויסן זיך.
און דיין נשמה בלייבן וועט צו מייןער צוגעבונדן
און לעבן דאָרטן איר נישט-אויסגעלעכטע צייט.

Benn

U

עם האָט דער הימל הינט געעפנט העל זיין טויער
און צו דער צייט מיך אויפגעוועקט, איך זאל זיין גרייט ;
איך האָב געציילט דיין קורצינקן, נישט-אויסגעלעכטן דויער
און די זון מיט שטראַלן האָט גענייט דיין תופה-קלייד...

24-טער יולי 1947

דאָס ליד פון פיטיוויע

נישט אין אַ קוזשניע
בין איך אַ שמיד,
פון אינזן און שטאַל
שמיד איך אַ ליד.

שמיד איך פאַר אייך
דאָס געזאַנג פון דער קיימ,
וואָס קלינגען אייך זאָל
אין ווייטעסער ווייט.

ווייט זאָל ער קלינגען
מיין ניגון פון קיימ,
אייך רינגל צום צווייטן
צוזאַמענגעלייט.

נישט זוכן זאָלט איר
רחמנות, צי טרייסט.
שמידט אייך אליין
אַ שטאַלענע פויסט !

מ"ן קינדס ברי"ו

פון אהזן און שטאַל
שמידט אהך דאָס ליד
אין פיטיוויער לאַגער
אַ ראַדאָמער ייד.

פיטיוויע, יוני 1941

אליין

אויף די בלעטער פון די ביימער
פאלן מאַרגנליכט-בריליאַנטן,
און זיי פינקלען אויף מיין פענצטער
דורך די ברייטע לאַדן-שפּאַלטן.

און זיי פאלן אויפן בעטל,
ווי מיין פרוי דאָס קינד פלעגט גלעטן...
מינע אויגן פול פון שלאָף
זוכן, זוכן אָן אַ סוף.

און איך זע דאָרט אויף דער וואַנט,
אַן אַנדענק איז מיין קינדס געבליבן :
אויפן רעמלס שוואַרצן קאַנט
האַט מיין טעכטערל געשריבן.

עס דערציילט די וואַנט מיר שטום,
אין האַרצן גרעסער ווערט דער וויי ;
די זונען-שטראַלן פאלן קרום —
ווי זענען זיי... ווי זענען זיי...

סען-זשערמען דע פאַסע, לעבן ווישי, יולי 1942

שניי אין דער קרעז

די גאנצע געגנט האָט צוגעדעקט אַ שניי,
די זון זי האָט זיך ערגעץ-ווּ פאַרשלאָסן.
מ'העלפט נישט קיין גערייד און קיין געשריי,
מ'העלפט דאָ נישט קיין בילן מיט די פויסטן.

מיט מידע פיס איך שפאָן אַדורך די שנייען,
און לאָז דאָ איבער טיפע צייכנס פון די טריט;
זיי לייגן אויס זיך אין צוויי לאַנגע רייען,
ווי אַן אַנדענק פון אַ וואַנדער-ייד.

קלאָר און שמוס דער שניי איז אין דער שניי,
די קעלט די פלאַמיקע זי גיסט זיך און זי זידט.
איך רעד און רעד צו זיך נאָר פון מיין פיין,
נאָר פאַלט זי טיפער נאָך אין מיר און ברענט און ברייט.

די גאנצע געגנט האָט דאָ צוגעדעקט אַ שניי,
און מיך האָט צוגעדעקט געדיכט דער טרויער.
דער הימל הענגט אַרומער שווער ווי בלוי...
אַ, גרויסער מוט! האַלט אויף מיך אין מיין דויער!

דעצעמבער 1942

אויפן וועג קיין דראַנסי

דאָס בלוט אין מענטשן שוימט,
אוי, ווי צום לעבן עס ציט!
אין פּרידן צו לעבן מען טרויסט,
נאָך מער ווען מען ליידט ווי אַ ייד.

נישט יעדערער לעבט אויס זיין צייט...
נאָר אויסגיין אזוי ווי אַ שמערן —
דער ייד נאָר ער בייט און ער בייט,
ווען וועט ער אַ מאָל גליקלעך ווערן?

דער שאַטן ער הייבט אָן צו טראַכטן,
ער וועגט אָפּ די שרעק אויפן לויט;
אין פינצטערע טעג און פאַרנאָכטן
ער שטעלט זיך אַנמקעגן דעם מויט...

אויפן וועג קיין דראַנסי, פעברואַר 1943

א בריוו

שריב, מיין פעדער, שרייב א בריוו
צו דעם גרויסן וועלטארכיוו ;
עס קאָן געשען, ס'זאל זיין כאַשערט
זאָלסט האָבן אַרכיוואַלן ווערט.

איך פאָר אין אַ וואַגאָן, וואָס גייט דעם לעצטן וועג,
וווּהיין ? פאַרוואָס ? וואָס טון ? איך פרעג און פרעג ;
עס ענטפערן פון אויגן נאָר די שטאַרע קאַרבן,
זעקס און פופציק יידן פירט מען דאָ צום שטאַרבן.

די פעלדער דרייען זיך און דער וואַגאָן ער לויפט,
דאָס האַרץ עס קלאַפט אַזוי, דער מוח ברענט, זיך שרויפט ;
ווער קאָן דערציילן דען דעם צער דעם שווערן,
שטומע אויגן-לעכער, טרוקענע, אָן טרערן.

שריב, מיין פעדער, שרייב און שרייב,
די מרה-שחורה פון מיין אויג פאַרטרייב ;
שיין איז דאָס לעבן, מייער איז דער מוט,
צו אַכט און דרייסיק יאָר ווי שוימט נאָך הייס דאָס בלוט.

אזוי ווי א וואגאָן ער קאָן נישט תמיד גיין,
די רעדער זענען אינעם מיטן וועג געבליבן שטיין;
זעקס און פופציק יידן אין א י'אוש שמומען —
איך אליין, נאָר איך אליין איך בין אנטרווען.

די וועלט געוועזן איז פארמאכט, פארשפארט, פארהאקט,
נאָר איך, כ'האָב פאָרט דעם שפרונג פון באָן געוואַנט,
מיט כוח צו דעם לעבן כ'בין געגאַנגען
דורך פינצטערניש, און וויסמעניש, און באַנגען.

איצט וואָגל איך אַרום, אין האַרצן בלינק-שווער,
און ביטער-שמעכיק איז אין אויג די טרער!
דער ווינט ער לויפט און הריזשעט מינע ביינער,
פון זעקס און פופציק יידן בין איך איינער, איינער...

דער ווינט האָט אָנגעטון מיר פליגלען אויף די הענט,
א העליש פייער האָט אין מינע טריט געברענט,
די טרער פון יעדערן, מעג זיין פון דעם, פון יענעם,
דער לעצטער וועג — איך האָב געזען ס'גיהנום.

נאָר נישט געבויגן זענען פאַרט מײן רוקן, מײן געמיט,
פון צער און פײן איך שמיד מיר אויס אַ ליד,
אַ נײע וועלט וועט ווען נישט-איז דערשײנען,
אַ נײע זון וועט לאַכן און וועט שײנען.

שרײב, מײן פּעדער, שרײב אַ בריוו
צו דעם גרויסן וועלטאַרכיוו,
עס קאָן געשען, ס'זאָל זײן באַשערט,
זאַלסטו האָבן אַרכיוואַלן ווערט...

סען-מאַרעל (קרעז), מערץ 1943

ווי א פויער אָנגעקליידט

ווי א פויער אָנגעקליידט,
פון מיין שאַטן נאָר באַגלייט,
מיט א שטעקן אין דער האַנט
אויף די וועגן אומבאַקאַנט.

איך גיי און רעד צו זיך אליין,
נאָר מיין שאַטן הערט זיך אַינן ;
עס האַרכן צו די שטומע ביימער,
אַז איך האָב שוין נישט קיין היים מער.

איך קאָן נישט מער אין ערגעץ זיין,
איך טוה נאָר גיין און גיין און גיין,
אַלץ איז פּרעמד מיר דאָ, נישט אַינגן,
טוה איך גיין און גיין און שווינגן...

אין געדאַנקען כ'בין פאַרזונקען,
מ'פעלד זיך נעמט אין טונקל טונקען ;
פינצטער, פינצטערער נעמט ווערן,
מ'צינדט זיך אָן דער אָונט-שטערן.

א שטרעל פון שמערן אויף מיר פאלט
און פירט ארעין מיך אינעם וואלד ;
ווי ריין בין איך פון היים און פרייד,
פון מיין שאַטן נאָר באַגלייט...

שאטען (קרעז), מערץ 1948

סדר-נאכט

אן הגדה, אן מצה-שמורה
כ'האב געפראוועט א סדר-נאכט ;
כ'האב מינע אויגן געהאט פארשלאסן,
אָבער גוט געזען מיין טאטן, אָנגעטון אין קיטל
מיט דער פינקלדיקער גילדענער עטרה,
און מיין טאטע אויך, אן אויסגעפוצטע און א קלאָרע.

מיין טאטנס מאָגערע געגרינצלמע הענט
האָבן, ווי עס זיך געהערט אין סדר-נאכט,
בארירט די חרוסת, כרפס און מרור...
ווען מען איז געקומען צו די קשיות,
האָב איך מינע אויגן אויפגעמאכט
און די קשיות געפרעגט ביי זיך אליין.

מה נשתנה — איז דאָס תלום אָדער וואָר,
אז הינט אין אַוונט איז באמת סדר-נאַכט ?
איז הינט פּסת אָדער אינדערוואָכן ?
אין סדר-נאַכט אַ יוד אַליין, אַליין...
גאָט אין הימל, איז דאָס דיין געכאַט
צו טרינקען טרערן אַנשטאַט וויין ?

אין מיין מאַמעס צאַרטע ציטערדיקע רייד
כ'האַב גאַרנישט מער דערקענט קיין טראַפּן פּרייד.
איר בליק געוואָרן איז פון פּיין פאַרשטאַרט.
כ'האַב געקוקט אויף מיין מאַמען, און געוואַרט,
צום הימל שטום געקוקט,
גוט זיך איינגעהערט, געטראַכט, געוויינט,
נישט פאַלן זאָל אויף מיר די נאַכט...

סאן-זשעניען לא ברעזשער (קרעז), אפריל 1943

אין וואלד בוא-סאלעי

פינצטער חושך איז דער הימל,
ס'הענגט א דריקנדיקע מורא,
ס'ליגט דער וואלד אין שווערן דרימל, —
פאלט אויף מיר א מרה-שתורה.

קאלט איז אין דער נאכט און פינכט דאָ;
ס'ברומט מיט כעס און קלאַנגט דער ווינט;
פייער-ליכט דערלאַנגט אַ ליכט דאָ,
כ'הער דאָס בילן פון די הינט...

צו מיין באהעלטעניש אלץ נענטער,
נישטערט אין די ביימער-בלעטער, —
הימלס טונקעלע געווענטער,
שוואַרצער הימל, זיך מיין רעטער.

הימל שוואַרצער, בלויב פארהאנגען!
כ'וועל ביי אלעם דיך באשווערן,
היל מיך איין אין נאכט, אין באנגען,
צינד נישט אָן קיין העלן שטערן!

גרויסער הימל, זאָלסט פאַרגעבן,
זאָל דאָס זײַן אַפילו חוצפה, —
פאַר אַ ייד איז הינט דאָס לעבן
שטאַרקער פון דער גרעסטער מצווה...

יוני 1943

אין באַנגאַנער וואַלד

אויסגעצירט איז די בלויע נאַכט,
די שטערן אין הימל שימערירן ;
די לכנה מיט אַן אָפּן מויל מיר לאַכט,
אַ האַרץ אַ ייִדישע צו רירן.

אַ ייד ער ליגט דאָ, צוגעדעקט
מיט די שאַטנעס פון די ביימער ;
דאָס שטערן-ליכט אים ווידער שרעקט,
אין דרימל הערט ער אויף צו טרוימען.

די אויגן עפנט ער און זעט,
די שטערן צימערן און צאַנקען.
די ליפן מורמלען אין געבעט :
לעשט אויס אביך, שטערן ! שמילט מיין באַנגען !

די נאַכט ברענגט אַן אַ שמורעם-ווינט,
אַ ווינט איז אויך פון יידן פרייער.
אַ טרער פון ייִדנעס אויגן רינט,
איצט קאָן ער גיין אין וועג אַ ניעם.

ווידער שפאָנען זינע מידע פים ;
דער מאָג קומט אָן, ער הייבט זיך אָן צו איילן.
ארויס פון שטורעם-ווינט ער איז,
באלויכטן דורך די זונען-שמראַלן...

באָנגאָן (שער), יולי 1943

צוריק אין פאריז

איך שפאן איבער פאריזער גאסן,
מינע טריט הערט נאָר די נאַכט.
אין לבנה-ליכט דעם בלאַסן
איך קוק אַרײַן פאַרטראַכט.

צום צערטלעכן ליכט פון לבנה
איך ריכט מינע אויגן שטום ;
די גאסן, די היזער דערמאָנען,
ס'דערמאָנט יעדער ראָגשטיין אַרום.

איבער מיר שימערן שמערן,
ס'איז שמיל, שוין שפעטע נאַכט.
עס וויל מיך דאָ קיינער נישט הערן,
אַלץ איז פאַרהאַקט און פאַרמאַכט.

אַ פרוי אַ בלייכע, אַ טריבע
גײט מיר אַ שמילן באַריר,
און מורמלט : כ'בין אויך געבליבן,
און פירט מיך אַרײַן צו איר.

אויף פאריזער גאסן פול ליכטער
מיין שאַטן אליין מיך באַגלייט.
מיין בליק איז צו קיינעם געריכטעט,
ווייל קיינער, ווייל קיינער פארשטייט...

סעפטעמבער 1944

אין איינזאמקייט

ס'איז מיין היים געוואָרן פּוסט און לער ;
בלויז דער אָנדענק וויל נאָך נישט פאַרשווינדן.
איך ליג דאָ אויף אַ שמרויזאק שמיל און קלער,
מיט וויפל פּעדעס קאָן דאָס לעבן איינעם בינדן.

מיר זענען דאָ געווען, באַנאַנד געזעסן,
מיר האָבן דאָ געשמיפט און דאָ געלאַכט...
אַ, יעדעס ווינקל לאַזט עס נישט פאַרגעסן,
מיר האָבן דאָ די יוגנט אונדזערע פאַרבראַכט.

די בענקשאַפט עפנט גרויס אויף מינע אויגן,
עס יאָגט מיר נאָך אַ בליק אַלץ נאָך אַ בליק.
מיט מאַטע בעלמען ווערן זיי פאַרצויגן
און כ'פּלאַנטער זיך אַהין און אויף צוריק.

ווי שווער עס זאָלן מיר נישט זיין די לינדן,
איך טראָג מיט מיר כּסדר זיי אַרום ;
פּון גומן אָנדענק איז זיך שווער צו שייַדן,
הגם איך ווייס, אַז גאַרנישט קערט זיך אום.

א שווארצער וואַלקן הענגט אויף מינע שויבן,
איך יאָג אים און איך טרייב אים אַלץ אַוועק.
אוי, ווי ווילט זיך שטאַרקער, פעסמער גלויבן,
אַז קומען וועלן ליכטיקערע טעג.

פּאַרײ, נאַױעמבער 1944

טאַטע מאַמע האָט אַ גליק געטראָפן...

טאַטע מאַמע האָט אַ גליק געטראָפן,
זיי האָבן אויסגעלעבט די יאָרן אין דער היים;
אַ בית-עולם איז פאַר זיי געשמאַנען אָפן
און אַ קבר אין דעם היימיש-ריינעם זאַמד און ליים.

די זכיה האָבן זיי געהאַט פון אַ לוויה;
מען האָט, ווי עס געהערט, באַוויינט זיי און באַקלאַגט;
די טעכטער האָבן אויפגענייט תכריכים נניע
און קדיש האָבן זאלכעדריט די זין געזאָגט.

איינער נאָך איז ביי דעם קבר נישט געשמאַנען —
דער פערטער זון, וואָס איז געווען שוין דעמאָלט ווייט.
און ער האָט איצטער בלויז אין גאַנצן קלאַר פאַרשמאַנען,
וואָס פאַר אַ גליק עס איז צו שמאַרבן צו דער צייט.

איצטער זאָגט ער נאָך זיי אַלעמען שוין קדיש,
ווי אַ פרוּמער ייד זאָגט וואָרט ביי וואָרט;
אין ליכט, אין שאַטן איז ער זיי מחדש —
זייער אַנדענק, זייער נאַמען, זייער אָרט.

פון די ברידער און די שוועסטער זיבן,
מיט קינדערלעך, משפחות, גרויס און קליין,
האָט דער גורל אים נאָך אויסגעקליבן,
צו זײַן די קרוג פון אַלעמענס געוויין.

אַז טאַטע מאַמע האָט אַ גליק געטראָפן,
דאָס גייט אים אויף אַ רגע נישט פון זין.
אויף וואָס-זשע זאָל ער איצטער ווינטער האָפן?
אויף וואָס, אָ, גרויסער נאָט, אויף וואָסערן באַגין!?

דעצעמבער 1944

מיין קינדס נשמה

יעדעס מאָל ווען איך עפן די טיר,
טוליעט זיך צו מיר מיין קינדס נשמה,
זי וויינט פאַר מיר און קלאָגט :
מען האָט פון אירע קינדער-יאָרן
די רויון אויסגעריסן,
אַלע אירע חלומות דערהרגעט,
און דאָס האַרץ פון דער וועלט
ווערט נישט צעבראַכן.

מיט ביידע הענט
נעם איך מיין קינדס נשמה אַרום,
און איך שריי אויס פון מיר איר פּיין
איר ביטערן צאַרן
פון מינע טיפּסטע טיפּענישן.
מיט מיין גאַנצן כוח-הדיבור
שריי איך
צום לאַנד פון מאָרד,
ווי קינדערישע חלומות
וואַלגערן זיך אַרום אין שטויב...

איך שרייב אויס פון מינע טיפסטע טיפענישן
מיין קינדס לעצט וואָרט —
וואָס איז אויף איר צונג
אין אירע פאָרהאַקטע ציין
געבליבן שטיין דערשטיקט...

שניידן זאָל עם ווי אַ מעסער
און דורך מיין האַנט
צום תלין גרייכן.

1944

נקמה

טויזנט טראָפּנס בלוט
פאַר יעדער איינער טרער!
ווי וואָלט געווען מיר גוט,
כ'זאַל קאָנען נעמען מער!

פאַרלאָז מיך נישט מיין ראיה,
אַ, בלייב געטרני מיין אויג —
אַ תלין פאַר דער תליה
איך טויג פאַר דעם, איך טויג!

זאַל מיר איין גליק באַנערטער,
נאָך זיין איין בליק פאַרגינט —
ווען הוירן זיך דער מערדער
וועט אויפן שטריק אין ווינט.

אל נקמות הופיע,
אַ, גיב מיר, גיב מיר מוט!
אַ תלין פאַר דער תליה,
פאַר יעדן טראָפּן בלוט!

גליקלעך איז דער מענטש

גליקלעך איז דער מענטש, וואָס ליבט
און דורך אַ טרער געווינט
אַ רגע רו, אַ רגע כאַמט
נאָך אַ דערמאָרדעט קינד ;

וואָס דערקענען קאָן די וועגן,
ווי זיין טרער פאַרדינט ;
וואָס דאַרף בײַ קיינעמען נישט פרעגן,
ווי מען טרייסט געפינט.

ווער עס קאָן נאָך שײַן נאָך בענקען
פון אַ טרוים פאַרוויגט ;
ווער עס קאָן דאָס אַרט געדענקען,
ווי זײַן ליבסטע ליגט.

פאַרײז, מאי 1945

אין מיין פאמיליע-גארטן

אין מיין פאמיליע-גארטן
געוואקסן איז קנאָספּן פּיל ;
אַלץ האָבן די רוצחים צעטראַטן...
איצט טרויער איך שטאַר אין דער שטיל.

פון אַלע צעבלימע ביימער
אין גאַרטן בין איך איצט אַליין ;
איך היט אים — אַ טרייער שומר —
אַ קנאָספּ זאָל נאָך אויפבלען שײן.

אין מיין תּרוב געוואָרענעם גאַרטן
רייסט זיך אַ בוים צו דער שיין.
זאָל אים כאַטש דער גורל געראַטן,
צום בלען נאָך אויסדערווילט זיין.

עפיטאָף

ווי לאַנג דו וועסט לעבן,
זאָלסטו קדושים די שענסטע בילדער וועבן.

ווי צום נישט-גענארטן מאַרגנליכט
זאָלן דינע אויגן תמיד זיין צו זיי געריכט.

פאַר זייער יונגן טויט דעם שווערן
זאָלסט אויף יעדן שפּאַן זיי טריי באַערן.

מיטלעבן זאָל זייער גיסט אין דיין געמיט,
אין זייער אייביקייט געפינסטו טרייסט, דו ינד!

יולי 1945

דער אַנדענקשטיין

אויפן בית-עולם באַניע כ'האַב געשטעלט אַ שטיין,
אַ שטיין פון גראַניט אַ שמומען,
פאַר מיין פרוי און קינד זאָל ער אַן אַנדענק זיין,
וואָס זענען פון ציקלאָן-גאַז אומגעקומען.

ביי דער מזרח-וואַנט איך האָב געשטעלט אַ שטיין
אויף דעם פאַמיליע-קבר פון מיין יינגסטער מומען,
כדי זיי זאָלן דאָרט נישט זיין אליין,
און איך, איך זאָל זיי קאָנען ברענגען בלומען.

כ'זאָל קאָנען מיין האַרץ אַנידערלייגן
אויפן האַרטן שוועל פון דעם שטיין ;
און מיין קאַפּ נידעריק בייגן
פאַר אַ טויט, וואָס מען קאָן נישט פאַרשטיין.

כ'האַב דעם בית-עולם באַניע ליב באַקומען,
די ביימער, די בלומען, אַלע יונגע צוויטן ;
איבער אַלע וועגן פון מצבות שמומע
כ'האַב אויסגעוויינט מיט מינע בלוטן.

יעדעם מאָל ווען כ'קום צו צום שטיין,
וויש איך אָפּ פון שמויב די בילדער ;
און כ'בלויב פאַרשטומט דאָרטן שטיין,
אין הייליקן ציטער פאַרהילטער.

אויפן בית-עולם באַניע כ'האַב געשמעלט אַ שטיין,
די ערשמע פון אַלע מצבות —
ער זאָל אַן אייביקער אָנדענק זײַן
פאַר די, וואָס עם פעלט זיי דער קבר...

יוני 1946

ראדאמער פאכן

א.

מיין געבוירן-שטאָט, ראדאָם, ראָדעם,
אַ, מינע יונגט-יאָרן ווינט פארווייט;
פארבליבן איז מיר בלויז פון דיר אַ פאָדעם,
איך האָב אים צו מיין האַרצן צוגענייט.

כ'האָב אָנגעטון אַ געהער אויף מיין אויער,
אויף מיין אויג אַ פארגרעסער-גלאַז —
נאָר אומזיסט אַלץ זוך איך אַ בית-עלמין-טויער,
אומזיסט אַ קבר ערגעץ-וווּ אין גראָז.

אין די באַקאַנטע גאַסן כ'קאָן זיך מער נישט ווענדן,
אומזיסט זוך איך אַרום דאָרט נאָך אַ ייד;
איך טראָג אַ זאַק מיט אַש אויף מינע לענדן
און מיין שטאָט יידן טיף אין מיין געמיט.

צו גרויס געוועזן איז מיין היימשטאָטס קרבן,
אַ, גאָט אין הימל, וואָס פון דעם נישט ווייסט,
ווען אַפילו דו זאָלסט האָבן שוין פאַר שרעק געשטאַרבן,
קאָן דאָס אויך פאַר מיר נישט זיין קיין טרייסט.

פארבליכן זענען עדות נאָר די ווענט, די ציגל,
וואָס מאַנען פון דער וועלט אַ גרויסן חוב.
מענטש, זאָל זיך דיין האַרץ טון אַ צעריגל,
מענטש, זאָל זיך דיין האַרץ טון אַ צעשרויף!

ב.

פאַריתומטע היימשטאַט מינע, ראָדעם,
כ׳ויל זינגען פון דינע ייִדישע פּאַכן,
נישט אויפגיין וועט מער מיט דיין אָטעם
פון געזעלן און נייטערינס דאָס לאַכן.

ראַדאָמער פּאַבריקן פון לעדער,
געקענט האָט איר גוט מיין משפּחה און מיך,
אין שמעט און שמעמלעך און דערפּער יעדער
געקענט האָט ראַדאָמער שמוּויל און שייך.

זאַמלינער געמלעך, מיט איינער ווילדן געשריי,
מיט וואַכעדיקן, פּאַסטנעם רויך פון קוימען,
איינער פרימאָרגן-לאַרם וועט מער נישט דערוועקן זיי,
די מעכטיקע גאַרבער-יונגען פון נאַכטישע טרוימען.

וואָעל-סוחרים פון לעדער, פון מעל און פון תבואה,
שניט-סוחרים פון לובלינער און פון קאלעכדיקן מאַרק,
בעקערס מיט גוטן ברויט, פון בערישן שמואל-יהושע,
און איר, איר טרענגערס, מיטן שמריק אַרום דעם רויטן קאַרק!

קאַמאַשן-שמעפערס, שוסטערס, שנידערס פון מיין שטאַם,
אַנער ווייטיק איז נאָך טיפער פון תהומען,
ווען עס האָט צו אײך דערגרייכט דער ווילדער פלאַם,
און אויסגעפלאַקערט אין די פוסטע רוימען.

פרומע יידן, איר פלעגט האַמערן די תפילות אין דער שול,
ווען געשלאָפן זענען נאָך אַרום די גאַסן און די ראָגן ;
צי וועט אויף תמיד איצט שוין בלייבן דאָרטן שטיל ?
צי וועט אַ מאָל נאָך אָנהייבן צו טאַגן ?

שטייט אויף פון דרימל, אַלע מינע ליבע !
איר האַרעפאַשניקעס פון מיין פאַרשמאַכטן דור !
און זאָגט מיר, איז עס בלויז אַ טרוים געווען, וואָס גייט אַריבער ?
צי איז טאַקע מיין ליבע חיהלע געוועזן אויף דער וואָר ? ...

היימ־שטאָט, ס'איז פאַרבליבן איבער דיר אַ הימל פול מיט שמערן,
וואָס רופט, מיר זאָלן זוכן טרייסט צוזאַמען, מנינע ברידער,
אַ אַ ניער דור וועט קומען און מיר וועלן הערן
ווידער פון אַ לעבן ייִדישן געזאַנג און לידער.

פאַריז, מערץ 1949

זונפארגאנג אין חיפה

די זון פארגייט ווי שמענדיק,
דער טאָג ער האַלט ביים שטאַרבן ;
פורפלוויט, גאַלדיק-בלענדיק
דער מערב נעמט זיך פאַרבן.

פאַרפלייצט ווערט שטאַט און האַפן
פון דער זונס בלוטיקע פלאַמען ;
ליכט און שאַטן, ווי נוי באַשאַפן,
זיך גיסן צונויף צוואַמען.

עס צאַנקען די לעצטע שטראַלן
אין גרינעם טאַל דעם טיפן,
אַ בלויקייט הייבט אָן פאַלן
אויף באַרג, און ים, און שיפן.

און איבער ישראל-מדינה
די שטערן פון הימלראַנד
זינגען אַ ליד דער שכינה,
דעם גאַנצן ייִדישן לאַנד.

אין מײן נייער וווינונג

אין מיין נייער וווינונג איז שטיל און ליכטיק,
מינע אָפענע אויגן טרינקען פון דעם ליכט די שיין.
איך קוק אזוי, ווי אַלץ געווען וואָלט ריכטיק,
און כ'פיל, ווי פרויען-הענט מיך וויגן איין.

זיי גלעטן מיר מיין בלאַנקן ליב מיט פלאַטער,
יעדער ריר דערנייט מיר אינעם האַרצן טיף.
כ'בין האַלב צופרידן, און אַ האַלבער זאַטער...
ווער דורכגעלעכט האַט דאָס, קאָן האַבן אַ באַגריף.

די פרויען-הענט מיט פינגער לאַנגע דינע
מיט אַ מאָל פאַרשווינדן פון מיין ליב.
איך זוך און זוך און קאָן נישט מער געפינען
די ערשטע יוגנט-נעכט און ליבע פון מיין וויב.

דעצעמבער 1949

ער ווארט אויפן טאג

ער ווארט אויפן טאג, ווי א שטילער מענטש באשיידן,
וואָס וועבט זיין לעבן פאַרבאַרגענערהייט אין געדאַנק,
און טרוימט, זיין טרויער אין העלן צו באַקליידן
און פלאַמיק אָנצוינדן דאָס ליכט, וואָס צאָנקט.

אָוועקגיין זאָל דער טרויער פון איעדן ווינקל,
אויפהערן צו דראָען זאָל ער פון דער וואַנט,
פאַרשווינדן זאָל דער סודותדיקער טונקל,
ער זאָל צום ליכט נאָר קאָנען אויסשטרעקן די האַנט.

די פרייד פון האַפענונג זאָל מער נישט זיין פאַרשניטן,
אויפגיין זאָל זי יעדן טאָג אַלץ מערער מיט אַ לויט ;
צופרידן זיין, ווי ס'איז דער פויער נאָך אַ יאָר אַ גוטן,
ווען ער געפינט דעם טעם פון נייעם קאַרנברויט.

די אילויע האָט געעפנט מײן טיר

ס'האָט דאָך די אילויע געעפנט מײן טיר,
אָן אומגעריכטער בריוו איז געקומען צו מיר,
כ'האָב געלייענט, געלייענט און קוים פאַרשטאַנען,
איז פרייד אויך פאַר מיר נאָך אין לעבן פאַראַנען?

ווען מײן באַשערטערס אויגן האָבן געמאָן פאַר מיר אַ לויכט
איז די שטאַט פון אונדזערע קינדער-יאָרן אויפגעטויכט ;
מיר האָבן נישט איינער בײם צווייטן געדאַרפט עפעס פרעגן,
עס האָבן פאַרפלאַכטן, פאַרקניפּט זיך די וועגן.

זי האָט נישט געפרעגט, צי כ'בין רינג אָרער אָרעם,
פאַרוואָרפענע ביידע פון זעלביקן שמורעם ;
אין אונדזערע טרערן, געלײטערט פון שוואַרץ,
מיר האָבן דערקענט פון אונדז ביידן דאָס האַרץ.

בלעמער פון לעבן זיך נעמען פאַרמישן,
אַליין זיך געגעבן די חופּה וקדושין ;
געווען זענען עדות די שמערן אין הימל
אויף מײן צווייטער חתונה, אָן מוזיק, אָן טומל.

פאַרײז, דעצעמבער 1950

יהושע לענדער

מיין איינציקע

צינד אין דיין הארצן אָן אַ שטאַלצן זעלבסטפארטרויען,
און האָפענונג און לוסט דיין צוקונפט אויפצובויען!

שמאַרקער נאָך און מעכטיקער ווי עברדיקע יאָרן,
שענער נאָך און פּרעכטיקער ווי בילדער פון זכרון.

ווי דעם העלן טאָג, וואָס קומט אַרונמער,
וועל איך זען אין דיר מיין צוקונפט מונטער.

און זאָלן אַלע זען אין ליכט דער זונם,
אַז עס גייט אַ לעבן אויף באַניט פון אונדז.

זאָל איינער פאַרן צווייטן קיין זאך נישט פאַרבאָרגן,
און גיין צוזאַמען צו אַ טרייסט און אַ פריסאָרגן.

פּאַריז, 1951

מײן הארץ

„מײן הארץ איז אין מזרח און איך בין אין מערב“,
ווי קאָן דאָס הארץ פון מענטשן זײַן פאַרטאַפּלט!
פון וואָס-זשע לעבט עס? פון זכרונות און פון האָפּן,
דער צוקונפּט צוגעווענדט און צום פאַרגאַנג פאַרנאַפּלט.

ווי לוסטיק, פריילעך איז די שיינע שטאָט פאַרזי!
און כאָטש איך בין שוין אַלט און ס'איז מײן הארץ פאַרוואַנדעט,
נאָר ס'איז די ליבע תמיד נאָך דאָס גרויסע גליק,
פאַר דעם דו שטייסט מיט דאַנקבאַרקייט פאַרוואַנדערט.

אין יעדן בלעטעררויש און זיסע דופטן
שפילט מײן ליבע אירע בענקעניש-ניגונים;
און ס'רייסט צו איר זיך מײן פאַרבלומיקט הארץ,
ווי אַ פויגל צו אַ גאַרטן שמרעכט אַ גרינעם.

מען זאָגט, די ליבע זי איז שטאַרקער פונעם טויט,
און כאָטש מײן באַרד איז גראָ, מײן הארץ ווערט ווידער גלייביק.
און אויפן דנאָ פון פײַן און לײד איך ווייס:
דאָס לעבן זיגט און ס'איז די ליבע אייביק!

1960

אינהאלט

זייט

9	פירוואָרט
13	מיון קינדס בריוו
14	אויף דער שוף „קדמה“
16	אויפן בית-עלמין פון קיבוץ מורע
20	מיון קינדס פאַרטרעט

22	מיון קינדס נדן
24	דאָס פארשעמטע חופה-קלויד
26	דאָס ליד פון פיטווייע
30	אַליון
31	שניו אין דער קרעו
32	אויפן וועג קיין דראַנסי
33	אַ בריוו
36	ווי אַ פויער אָנגעקלוידט
38	סדר-נאַכט
40	אין וואַלד בוא-סאַלעי
42	אין באַנגאַנער וואַלד
44	צוריק אין פאַריו
46	אין איינזאַמקייט
48	טאַטע-מאַמע האָט אַ גליק געמראָפן
50	מיון קינדס נשמה
52	נקמה
53	גליקלעך איז דער מענטש
54	אין מיון פאַמיליע-גאַרטן
55	עפּיטאָף

56	דער אַנדענקשטיון
58	ראַדאַמער פּאַכץ
62	זונפאַרגאַנג אין תּיפּה
63	אין מוין ניוער וווינונג
64	ער וואַרט אויפן טאַג
65	די אילוויע האַט געעפנט מוין טויר
66	מוין איינציקע
67	מוין האַרץ

